

Кафедра зоології

Поведінка птахів

**Навчальна дисципліна вільного вибору
для здобувачів наукового ступеню доктора
філософії III курсу**

Викладач

Чаплигіна Анжела Борисівна

- доктор біологічних наук
- Професор, завідувачка кафедри зоології
- автор понад 180 наукових та науково-методичних публікацій у фахових вітчизняних та закордонних виданнях
- фахівець у галузі різноманіття, екології, охорони орнітофауни
- керівник експедицій з вивчення біологічного різноманіття природно-заповідних територій України

Опис навчальної дисципліни

Мета - формування глибоких теоретичних знань з питань фізіологічних механізмів та функцій поведінки, що забезпечують виживання птахів у їх природному середовищі, особливостей соціальної поведінки різних видів птахів, особливості появи, форм прояву та закономірностей психічних процесів тварин, як у онтогенезі, так й при встановленні шляху еволюції психічних здібностей у тваринному світі.

▶ Основні завдання дисципліни

- ▶ Дослідження суб'єктивних методів вивчення поведінки птахів, історії спостережень і досліджень;
- ▶ вивчення основних сучасних напрямів дисципліни, розуміння природженого і надбаного у поведінці тварин, онтогенетичні та філогенетичні особливості проявів;
- ▶ оволодіння системою знань про форми поведінки птахів та формування на їх основі спеціальних етологічних понять.

Обсяг навчальної дисципліни

- ▶ 3 кредити
- ▶ 90 годин
- ▶ 3 модулі
- ▶ 10 лекцій

- ▶ 20 семінарських занять
- ▶ 60 год. самостійних робіт
- ▶ підсумковий контроль – залік

Структура навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Основи поведінки птахів

Тема 1 Етологія, як наука про поведінку тварин

- Етологія – наука про поведінку тварин.
- Основні методи та сучасні напрямки дослідження поведінки тварин.

Тема 2 Інстинкти, як біологічна основа поведінки.

- ▶ **2.1 Інстинкти. Інстинктивна поведінка птахів. Стимули та імпринтинг.**
- ▶ **2.3 Класифікація типів поведінки. Поняття про рефлекси. Індивідуальна поведінка, її форми.**
- ▶ **2.4 Властивості інстинктів. Фіксовані комплекси дій.**
- ▶ **2.5 Класифікація основних форм поведінки. Локомоція. Кормодобувана поведінка.**
- ▶ **2.6 Класифікація і характеристика основних видів навчання у тварин. Дресирування.**

Структура навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 2. Біологічні основи поведінки птахів

Тема 1 Будова нервової системи птахів.

Сенсорні системи.

- ▶ 2.1 Особливості будова нервової системи птахів.
- ▶ 2.2. Зорова сенсорна система.
- ▶ 2.3. Слухова сенсорна система.

Тема 2 Механізми рефлексорної поведінки.

- ▶ 2.1 Механізм рефлексорної поведінки.
- ▶ 2.2 Безумовні рефлекси.
- ▶ 2.3 Особливості формування умовних рефлексів.
- ▶ 2.3 Біологічна обумовленість онтогенезу поведінки птахів.

Структура навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 3. Соціальна поведінка птахів

Тема 1 Основні механізми соціальної поведінки птахів

- ▶ 1.1 Особливості формування внутрішньовидових відносин. Роль ритуалізації в ієрархічних відносинах.
- ▶ 1.2 Типи комунікації птахів. Зорова, акустична, тактильна, нюхова комунікація.
- ▶ 1.3 Шлюбно-гніздова поведінка птахів.
- ▶ 1.4 Турбота про нащадків.
- ▶ 1.5 Міграція. Кочівлі.

Тема 2 Адаптивність поведінки

її роль у видоутворенні.

- ▶ 2.1 Адаптивність поведінки
- ▶ 2.2 Порівняльні аспекти

становлення психіки птахів і ссавців.